GLOBALIZATSIYA SHAROITIDA XALQARO TURIZMNING MILLIY IQTISODIY O‘SISHGA TA’SIRI

Tursinbaev Yusup Koshkinbay oǵlı
Innovatsion texnologiyalar universiteti talabasi

Annotatsiya: *Maqolada globalizatsiya sharoitida xalqaro turizmning milliy iqtisodiy o‘sishga ta’siri nazariy va amaliy jihatdan tahlil qilinadi. Xalqaro turizmning xizmatlar eksporti, valyuta tushumlari, bandlik, tadbirkorlik, investitsiyalar va hududiy rivojlanish bilan o‘zaro bog‘liqligi yoritiladi. Shuningdek, turizmning iqtisodiy samarasi nafaqat turistlar soni, balki mahalliy iqtisodiyotda qoladigan daromadlar, xizmatlar sifati va tabiiy-madaniy resurslardan oqilona foydalanish orqali ham baholanishi asoslanadi. Xalqaro tashkilotlarning turizmni rivojlantirishga oid yondashuvlari hamda O‘zbekiston Respublikasining turizm sohasidagi huquqiy asoslari ko‘rib chiqiladi. Maqola yakunida xalqaro turizmning milliy iqtisodiy o‘sishga barqaror hissa qo‘shishini ta’minlashga qaratilgan takliflar ishlab chiqiladi.*

Kalit so‘zlar: *globalizatsiya, xalqaro turizm, milliy iqtisodiyot, iqtisodiy o‘sish, xizmatlar eksporti, investitsiya, bandlik, barqaror rivojlanish.*

Аннотация: *В статье анализируется влияние международного туризма на национальный экономический рост в условиях глобализации. Рассматривается взаимосвязь туризма с экспортом услуг, валютными поступлениями, занятостью, предпринимательством, инвестициями и региональным развитием. Обосновывается, что экономический эффект туризма следует оценивать не только по количеству туристов, но и по объёму доходов, остающихся в национальной экономике, качеству услуг и рациональному использованию природного и культурного наследия. Рассматриваются подходы международных организаций к развитию туризма и правовые основы туристической деятельности в Республике Узбекистан. В заключительной части статьи представлены предложения по повышению устойчивого вклада международного туризма в национальный экономический рост.*

Ключевые слова: *глобализация, международный туризм, национальная экономика, экономический рост, экспорт услуг, инвестиции, занятость, устойчивое развитие.*

Abstract: *This article examines the impact of international tourism on national economic growth under globalization. It explores the relationship between tourism, service exports, foreign-exchange earnings, employment, entrepreneurship, investment, and regional development. The article argues that tourism performance should be evaluated not only by the number of tourists but also by the income retained in the national economy, service quality, and the responsible use of natural and cultural resources. International organizations' approaches to tourism development and the legal framework governing tourism in Uzbekistan are also considered. The article concludes with recommendations for strengthening the sustainable contribution of international tourism to national economic growth.*

Keywords: *globalization, international tourism, national economy, economic growth, service exports, investment, employment, sustainable development.*

Kirish

Globalizatsiya zamonaviy jahon iqtisodiyotining muhim xususiyatlaridan biri bo‘lib, mamlakatlar o‘rtasidagi iqtisodiy, savdo, investitsiyaviy, axborot va madaniy aloqalarning kengayishi bilan tavsiflanadi. Ushbu jarayon iqtisodiyotning turli tarmoqlariga, jumladan, xalqaro turizm sohasiga ham sezilarli ta’sir ko‘rsatmoqda. Transport tizimining rivojlanishi, raqamli texnologiyalarning keng tarqalishi, xalqaro to‘lov tizimlarining takomillashuvi va axborot almashinuvining tezlashishi insonlarning turli mamlakatlarga sayohat qilish imkoniyatlarini kengaytirmoqda.

Bugungi kunda xalqaro turizm ko‘plab mamlakatlar iqtisodiyotining muhim tarkibiy qismi hisoblanadi. Turizm orqali xorijiy sayyohlar tomonidan mamlakat hududida amalga oshiriladigan xarajatlar xizmatlar eksportini rivojlantiradi, tadbirkorlik faoliyatini rag‘batlantiradi va yangi ish o‘rinlari yaratilishiga imkon beradi. Shu bilan birga, turizm mehmonxona xo‘jaligi, transport, umumiy ovqatlanish, savdo, madaniyat, hunarmandchilik va boshqa tarmoqlar bilan uzviy bog‘liq bo‘lgani sababli uning iqtisodiy ta’siri keng qamrovli xususiyatga ega.

Xalqaro turizmning milliy iqtisodiy o‘sishga ta’siri, avvalo, mamlakatga qo‘shimcha daromadlar kirib kelishi va iqtisodiy faollikning ortishida namoyon bo‘ladi. Xorijiy turistlar mahalliy xizmatlardan foydalanishi natijasida korxonalar daromadi oshadi, davlat budjetiga soliq tushumlari ko‘payishi mumkin va xususiy investitsiyalarni jalb qilish uchun yangi imkoniyatlar yuzaga keladi. Turizmning rivojlanishi, ayniqsa, tarixiy-madaniy merosga, tabiiy resurslarga va o‘ziga xos milliy an’analarga ega hududlar uchun muhim iqtisodiy imkoniyat hisoblanadi.

Shu bilan birga, globalizatsiya sharoitida xalqaro turizm sohasidagi raqobat ham kuchayib bormoqda. Mamlakatlar turistlarni jalb qilish uchun xizmatlar sifatini

yaxshilash, transport infratuzilmasini rivojlantirish, xavfsizlikni ta’minlash va zamonaviy axborot texnologiyalaridan foydalanishga katta e’tibor qaratmoqda. Bunday sharoitda turizmning iqtisodiy samaradorligini oshirish uchun nafaqat sayyohlar oqimini ko‘paytirish, balki turizm daromadlarining mahalliy iqtisodiyotda qolishini ta’minlash ham muhimdir.

O‘zbekiston xalqaro turizmni rivojlantirish uchun katta imkoniyatlarga ega. Mamlakatning boy tarixiy-madaniy merosi, qadimiy shaharlari, me’moriy yodgorliklari, milliy urf-odatlari va gastronomik salohiyati xalqaro sayyohlar uchun jozibador hisoblanadi. Samarqand, Buxoro va Xiva kabi tarixiy markazlar mamlakatning xalqaro turizm bozoridagi o‘rnini mustahkamlashda muhim ahamiyat kasb etadi. Shu sababli turizmni milliy iqtisodiyotning boshqa tarmoqlari bilan uyg‘unlashtirish iqtisodiy o‘sish va hududiy rivojlanish uchun dolzarb vazifalardan biridir.

Mazkur maqolaning maqsadi globalizatsiya sharoitida xalqaro turizmning milliy iqtisodiy o‘sishga ta’sirini o‘rganish, uning asosiy iqtisodiy mexanizmlarini ochib berish hamda O‘zbekistonda turizm salohiyatidan samarali foydalanish bo‘yicha takliflar ishlab chiqishdan iborat.

Asosiy qism

Globalizatsiya mamlakatlar o‘rtasidagi iqtisodiy va ijtimoiy aloqalarning chuqurlashishiga olib keladigan jarayondir. Ushbu jarayon natijasida tovarlar, xizmatlar, kapital, texnologiyalar va insonlar harakati kengayadi. Xalqaro turizm esa mazkur aloqalarning muhim tarkibiy qismi bo‘lib, turli mamlakatlar o‘rtasida iqtisodiy hamkorlik va madaniy almashinuvni kuchaytiradi.

Xalqaro turizmning rivojlanishi, birinchi navbatda, transport xizmatlarining qulayligi, axborot olish imkoniyatlari, sayohat xarajatlari va mamlakatning xalqaro miqyosdagi jozibadorligiga bog‘liq. Hozirgi davrda internet platformalari orqali mehmonxonalarni band qilish, aviachiptalarni xarid qilish, turistik yo‘nalishlarni tanlash va boshqa xizmatlardan foydalanish ancha osonlashgan. Bu esa turistik xizmatlar bozorining kengayishiga yordam bermoqda.

Globalizatsiya turistik xizmatlar bozorida xalqaro raqobatni ham kuchaytiradi. Turistlar turli mamlakatlardagi xizmatlarni narx, sifat, xavfsizlik va sayohat tajribasi asosida taqqoslaydi. Shuning uchun mamlakatlar o‘zining turistik mahsulotlarini takomillashtirishi, milliy madaniyat va tarixiy merosni targ‘ib qilishi hamda turistlar uchun qulay sharoit yaratishi lozim.

Xalqaro turizmning rivojlanishi iqtisodiy hamkorlikning yangi shakllarini ham yuzaga keltiradi. Masalan, xorijiy mehmonxona tarmoqlari bilan hamkorlik qilish, xalqaro sayyohlik kompaniyalarini jalb etish va qo‘shma investitsiya loyihalarini

amalga oshirish turizm infratuzilmasini yaxshilashga xizmat qiladi. Bunday hamkorlik natijasida mahalliy korxonalar zamonaviy boshqaruv usullari va xalqaro xizmat ko‘rsatish standartlarini o‘zlashtirishi mumkin.

Demak, globalizatsiya xalqaro turizmni rivojlantirish uchun yangi imkoniyatlar yaratadi. Biroq bu imkoniyatlardan samarali foydalanish uchun mamlakatning iqtisodiy siyosati, infratuzilmasi va turistik xizmatlar sifati xalqaro talablar bilan uyg‘un bo‘lishi zarur.

Xalqaro turizm milliy iqtisodiyotga bir necha yo‘nalish orqali ta’sir ko‘rsatadi. Ulardan biri xizmatlar eksportining kengayishidir. Xorijiy turistlar boshqa mamlakat hududida joylashish, ovqatlanish, transport, ekskursiya, savdo va ko‘ngilochar xizmatlar uchun mablag‘ sarflaydi. Natijada mamlakat iqtisodiyotiga qo‘shimcha daromadlar kirib keladi.

Turistik xizmatlar eksportining o‘ziga xos xususiyati shundaki, xizmatlardan foydalanish uchun iste’molchi xizmat ko‘rsatilayotgan mamlakatga tashrif buyuradi. Bu esa mahalliy xizmat ko‘rsatuvchi korxonalar uchun xalqaro bozorga chiqish imkoniyatini yaratadi. Turizm sohasidagi daromadlarning ortishi korxonalar faoliyatini kengaytirish, xizmatlar sifatini yaxshilash va yangi loyihalarni amalga oshirishga turtki beradi.

Xalqaro turizmning iqtisodiy o‘sishga ta’siri boshqa tarmoqlarda ham namoyon bo‘ladi. Masalan, turistlar sonining ortishi mehmonxonalar va restoranlarga bo‘lgan talabni kuchaytiradi. Ushbu korxonalar esa oziq-ovqat mahsulotlari, mebel, transport va boshqa xizmatlarga ehtiyoj sezadi. Natijada turizm bilan bevosita bog‘liq bo‘lmagan korxonalar ham qo‘shimcha buyurtmalar olishi mumkin.

Turizmning milliy iqtisodiyot uchun ahamiyati uning hududiy rivojlanishga qo‘shadigan hissasi bilan ham belgilanadi. Tarixiy obidalar, tabiiy manzaralar va milliy an’analarga ega hududlarda turistik xizmatlarni rivojlantirish mahalliy aholi uchun yangi daromad manbalarini yaratadi. Ayniqsa, qishloq turizmi, ekologik turizm va hunarmandchilikka asoslangan turistik faoliyat kichik tadbirkorlikni rivojlantirishga yordam beradi.

Biroq turizmning iqtisodiy samarasini faqat turistlar soni yoki umumiy xarajatlar hajmi bilan baholash to‘g‘ri emas. Daromadlarning qanchasi mahalliy iqtisodiyotda qolishi, mahalliy korxonalarning turistik ta’minot zanjiridagi ishtiroki va yaratilgan ish o‘rinlarining sifati ham muhim ahamiyatga ega. Agar turistik korxonalar zarur mahsulot va xizmatlarning katta qismini chetdan xarid qilsa, turizmdan olinadigan daromadning mahalliy iqtisodiyotga ta’siri cheklanishi mumkin.

Shu sababli turizmni rivojlantirish siyosati mahalliy ishlab chiqaruvchilar va xizmat ko‘rsatuvchi korxonalarni qo‘llab-quvvatlashga qaratilishi kerak. Bu yondashuv turizm daromadlarining iqtisodiyot ichida aylanishini kuchaytiradi va uzoq muddatli iqtisodiy o‘sishga yordam beradi.

Turizm sohasining muhim iqtisodiy vazifalaridan biri aholi bandligini oshirishdir. Turistik xizmatlar ko‘plab kasb va mutaxassisliklarni talab qiladi. Mehmonxona xodimlari, gidlar, tarjimonlar, transport haydovchilari, oshpazlar, turistik agentlik mutaxassislari va hunarmandlar ushbu sohaning rivojlanishida ishtirok etadi.

Turizm kichik biznes va oilaviy tadbirkorlik uchun ham muhim imkoniyatlar yaratadi. Mahalliy aholi uy-mehmonxonalar tashkil etishi, milliy taomlar tayyorlashi, esdalik sovg‘alari ishlab chiqarishi yoki turistlarga ekskursiya xizmatlarini taklif qilishi mumkin. Bunday faoliyat aholining qo‘shimcha daromad olishi va mahalliy iqtisodiy faollikning oshishiga xizmat qiladi.

Turizmning bandlikka ta’siri ayniqsa yoshlar va mehnat bozoriga yangi kirib kelayotgan mutaxassislar uchun muhimdir. Xorijiy tillarni bilish, zamonaviy axborot texnologiyalaridan foydalanish va mijozlar bilan samarali muloqot qilish ko‘nikmalari turizm sohasida ish topish imkoniyatlarini kengaytiradi.

Shu bilan birga, turizm sohasida mavsumiy bandlik va mehnat sharoitlari bilan bog‘liq muammolar mavjud bo‘lishi mumkin. Ayrim hududlarda ish o‘rinlari faqat sayyohlar ko‘p keladigan davrda yaratiladi. Bu esa xodimlarning daromadlari barqarorligiga salbiy ta’sir ko‘rsatishi mumkin. Shuning uchun turistik xizmatlarni yil davomida rivojlantirish, xodimlar malakasini oshirish va rasmiy bandlikni kengaytirish muhimdir.

Turizm orqali yaratilgan ish o‘rinlarining iqtisodiy samarasi xodimlarning malakasi va mehnat unumdorligiga ham bog‘liq. Kasbiy ta’lim, amaliy mashg‘ulotlar va xalqaro tajribani o‘rganish xizmatlar sifatini oshirishga yordam beradi. Natijada turizm sohasi nafaqat bandlikni kengaytiruvchi, balki inson kapitalini rivojlantiruvchi yo‘nalish sifatida ham namoyon bo‘ladi.

Turizmning iqtisodiy o‘sishga ta’sirini kuchaytirishda investitsiyalar muhim o‘rin tutadi. Zamonaviy mehmonxonalar, transport tarmoqlari, turistik markazlar, madaniy obyektlar va raqamli xizmatlar rivojlanishi katta mablag‘ talab qiladi. Shu sababli davlat va xususiy sektor investitsiyalari turizm infratuzilmasini takomillashtirishning muhim manbalari hisoblanadi.

Xorijiy investitsiyalar turizm sohasiga nafaqat moliyaviy resurslarni, balki zamonaviy texnologiyalar, xalqaro boshqaruv tajribasi va xizmat ko‘rsatish standartlarini ham olib kirishi mumkin. Xalqaro kompaniyalar bilan hamkorlik

qilish mahalliy korxonalar faoliyatini takomillashtirish va mamlakatning xalqaro turizm bozoridagi raqobatbardoshligini oshirishga yordam beradi.

Turizm infratuzilmasiga kiritilgan investitsiyalar boshqa tarmoqlar uchun ham foydali bo‘lishi mumkin. Masalan, yo‘llarning yaxshilanishi, transport qatnovlarining kengayishi va aloqa xizmatlarining rivojlanishi nafaqat turistlarga, balki mahalliy aholiga ham qulaylik yaratadi. Bu esa turizmga yo‘naltirilgan investitsiyalarning kengroq ijtimoiy-iqtisodiy samaraga ega bo‘lishini ta’minlaydi.

Biroq xorijiy investitsiyalarni jalb etishda mahalliy iqtisodiyot manfaatlarini hisobga olish zarur. Agar turizm daromadlarining katta qismi xorijiy kompaniyalar orqali mamlakatdan tashqariga chiqib ketsa, ichki iqtisodiy samara kutilgan darajada bo‘lmasligi mumkin. Shu sababli mahalliy tadbirkorlar bilan hamkorlikni kuchaytirish va mahalliy mahsulotlardan foydalanishni rag‘batlantirish lozim.

Turizm infratuzilmasini rivojlantirishda investitsiya loyihalarining iqtisodiy, ijtimoiy va ekologik natijalarini oldindan baholash ham muhimdir. Bu mablag‘lardan oqilona foydalanish va uzoq muddatli iqtisodiy manfaatlarni ta’minlashga yordam beradi.

Xalqaro turizmni rivojlantirishda barqarorlik tamoyillariga amal qilish muhim ahamiyatga ega. Barqaror turizm iqtisodiy manfaatlarni ta’minlash bilan birga, tabiiy resurslar, tarixiy yodgorliklar va mahalliy aholining manfaatlarini himoya qilishga qaratiladi.

Turistlar oqimining ortishi ayrim hududlarda suv va energiya iste’molining ko‘payishi, chiqindilar hajmining oshishi hamda tarixiy obidalarga tushadigan yuklamaning kuchayishiga olib kelishi mumkin. Agar ushbu muammolar o‘z vaqtida hal etilmasa, turistik hududlarning jozibadorligi pasayadi va kelajakdagi iqtisodiy daromadlarga salbiy ta’sir ko‘rsatadi.

Shuning uchun turizmni rejalashtirishda ekologik talablarni hisobga olish, chiqindilarni boshqarish, suv resurslaridan oqilona foydalanish va tarixiy-madaniy merosni muhofaza qilish zarur. Turistik obyektlarning sig‘imi va hududlarning imkoniyatlari ham hisobga olinishi lozim.

OECDning turizm siyosati va barqaror rivojlanishga oid materiallarida turizmning iqtisodiy, ijtimoiy va ekologik jihatlarini birgalikda hisobga olish muhimligi ta’kidlanadi. Bunday yondashuv turizmning qisqa muddatli daromadlarini emas, balki uzoq muddatli iqtisodiy va ijtimoiy foydasini ta’minlashga xizmat qiladi.

Barqaror turizm mahalliy aholining iqtisodiy faoliyatda ishtirok etishini ham talab qiladi. Mahalliy jamoalar turistik mahsulotlarni yaratish, madaniy tadbirlarni tashkil etish va tabiiy resurslarni muhofaza qilish jarayonlariga jalb qilinsa,

turizmning foydasi kengroq taqsimlanadi. Bu esa iqtisodiy o‘sish bilan bir qatorda hududlarning ijtimoiy rivojlanishiga ham yordam beradi.

O‘zbekiston xalqaro turizmni rivojlantirish uchun boy tarixiy va madaniy salohiyatga ega. Samarqand, Buxoro va Xiva kabi qadimiy shaharlar mamlakatning xalqaro miqyosdagi tanilishida muhim o‘rin tutadi. Ushbu hududlarning tarixiy obidalari, me’moriy yodgorliklari va milliy an’analari xorijiy turistlarni jalb qilish uchun katta imkoniyat yaratadi.

Mamlakatda turizmni faqat tarixiy shaharlar bilan cheklab qo‘ymasdan, boshqa yo‘nalishlarni ham rivojlantirish maqsadga muvofiq. Ekologik turizm, qishloq turizmi, gastronomik turizm, ziyorat turizmi va hunarmandchilikka asoslangan turistik xizmatlar yangi iqtisodiy imkoniyatlarni yuzaga keltirishi mumkin.

Hududiy turizmni rivojlantirish mahalliy tadbirkorlikni qo‘llab-quvvatlashga xizmat qiladi. Masalan, qishloq hududlarida milliy taomlar, mahalliy mahsulotlar, an’anaviy hunarmandchilik va madaniy tadbirlar asosida turistik xizmatlarni tashkil etish mumkin. Bu mahalliy aholining daromad manbalarini kengaytiradi va hududlarning iqtisodiy faolligini oshiradi.

O‘zbekiston Respublikasining “Turizm to‘g‘risida”gi Qonuni turizm sohasidagi munosabatlarni tartibga solishning muhim huquqiy asoslaridan biridir. Turizm sohasidagi qonunchilikning samarali amalga oshirilishi tadbirkorlar uchun barqaror faoliyat muhitini yaratish, turistlarning huquqlarini himoya qilish va xizmatlar sifatini oshirishda muhim ahamiyatga ega.

O‘zbekistonda xalqaro turizmni rivojlantirish uchun transport xizmatlarini takomillashtirish, turistik obyektlarga borish imkoniyatlarini kengaytirish, xorijiy tillarni biladigan mutaxassislarni tayyorlash va raqamli axborot xizmatlarini rivojlantirish zarur. Shuningdek, xalqaro bozorda mamlakatning turistik imijini mustahkamlash va mahalliy korxonalarni xalqaro hamkorlikka jalb qilish ham muhim yo‘nalishlar hisoblanadi.

Turizm rivojlanishining iqtisodiy natijalarini baholashda tashrif buyuruvchilar soni bilan birga, mahalliy korxonalar daromadi, bandlik sifati, investitsiyalar hajmi, turistlarning mamlakatda qolish muddati va hududiy daromadlar taqsimotini ham o‘rganish lozim. Bunday yondashuv turizm siyosatining samaradorligini aniqlash va mavjud muammolarni bartaraf etishga yordam beradi.

Globalizatsiya sharoitida xalqaro turizmning milliy iqtisodiyotga ijobiy ta’sirini kuchaytirish uchun kompleks chora-tadbirlarni amalga oshirish talab etiladi.

Birinchidan, turizm infratuzilmasini zamonaviy talablar asosida rivojlantirish

lozim. Transport, joylashtirish, ovqatlanish va axborot xizmatlarining sifati turistlarning umumiy taassurotiga ta’sir ko‘rsatadi. Qulay infratuzilma sayyohlarning mamlakat bo‘ylab erkin harakatlanishiga va turistik xizmatlardan samarali foydalanishiga yordam beradi.

Ikkinchidan, mahalliy tadbirkorlarning turizm sohasidagi ishtirokini kengaytirish zarur. Kichik biznes subyektlarini moliyaviy qo‘llab-quvvatlash, kasbiy maslahatlar berish va mahalliy mahsulotlarni turistik xizmatlar bilan bog‘lash iqtisodiy daromadlarning mamlakat ichida qolishiga yordam beradi.

Uchinchidan, turizm sohasida malakali kadrlar tayyorlash tizimini takomillashtirish kerak. Xorijiy tillarni bilish, mijozlar bilan ishlash, raqamli texnologiyalardan foydalanish va xizmat ko‘rsatish madaniyati turistik korxonalarning raqobatbardoshligini oshiradi.

To‘rtinchidan, raqamli texnologiyalardan foydalanishni kengaytirish muhimdir. Onlayn bronlash tizimlari, elektron to‘lovlar, ko‘p tilli axborot platformalari va raqamli marketing vositalari turistlar uchun qulaylik yaratadi. Shu bilan birga, raqamli xavfsizlik va shaxsiy ma’lumotlarni himoya qilish talablariga rioya qilish zarur.

Beshinchidan, turizmni barqaror rivojlantirish tamoyillariga amal qilish lozim. Tabiiy resurslarni muhofaza qilish, tarixiy obidalarni saqlash, chiqindilarni boshqarish va mahalliy aholining manfaatlarini hisobga olish turizmning uzoq muddatli samaradorligini ta’minlaydi.

Oltinchidan, xalqaro hamkorlikni kuchaytirish va mamlakatning turistik mahsulotlarini xorijiy bozorlarda keng targ‘ib qilish kerak. Xalqaro sayyohlik kompaniyalari, transport tashkilotlari va turizmga ixtisoslashgan muassasalar bilan hamkorlik turistlar oqimini diversifikatsiya qilishga yordam beradi.

Mazkur yo‘nalishlarni birgalikda amalga oshirish xalqaro turizmning iqtisodiy samaradorligini oshirishi, yangi ish o‘rinlari yaratishi va hududlar o‘rtasidagi iqtisodiy aloqalarni kuchaytirishi mumkin.

Xulosa

Globalizatsiya sharoitida xalqaro turizm milliy iqtisodiy o‘sishni rag‘batlantiruvchi muhim iqtisodiy yo‘nalishlardan biri hisoblanadi. U xizmatlar eksportini kengaytirish, xorijiy valyuta tushumlarini oshirish, bandlikni qo‘llab-quvvatlash, tadbirkorlikni rivojlantirish va investitsiyalarni jalb qilish uchun imkoniyat yaratadi. Turizmning boshqa tarmoqlar bilan uzviy bog‘liqligi uning iqtisodiy ta’sirini yanada kengaytiradi.

Globalizatsiya sharoitida xalqaro turizm milliy iqtisodiy o‘sishni rag‘batlantiruvchi muhim iqtisodiy yo‘nalishlardan biri hisoblanadi. U xizmatlar

eksportini kengaytirish, xorijiy valyuta tushumlarini oshirish, bandlikni qo‘llab-quvvatlash, tadbirkorlikni rivojlantirish va investitsiyalarni jalb qilish uchun imkoniyat yaratadi. Turizmning boshqa tarmoqlar bilan uzviy bog‘liqligi uning iqtisodiy ta’sirini yanada kengaytiradi.

Xalqaro tajriba turizmni iqtisodiy, ijtimoiy va ekologik omillar bilan uyg‘unlashtirish zarurligini ko‘rsatadi. Turistik hududlarda tabiiy resurslardan oqilona foydalanish, tarixiy-madaniy merosni muhofaza qilish va mahalliy aholining manfaatlarini hisobga olish uzoq muddatli iqtisodiy samaradorlikni ta’minlashga xizmat qiladi.

O‘zbekiston uchun xalqaro turizmni rivojlantirish mamlakatning tarixiy-madaniy salohiyatidan foydalanish, hududiy iqtisodiy faollikni oshirish va xizmatlar eksportini kengaytirishning muhim imkoniyatidir. Buning uchun turistik infratuzilmani takomillashtirish, mahalliy tadbirkorlarni qo‘llab-quvvatlash, malakali kadrlar tayyorlash, raqamli texnologiyalarni joriy etish va xalqaro hamkorlikni mustahkamlash zarur.

Shuningdek, turizm sohasidagi natijalarni baholashda turistlar soni va tushumlar bilan birga, yaratilgan ish o‘rinlarining sifati, mahalliy biznes daromadlari, investitsiyalar samaradorligi va ekologik ta’sirni ham hisobga olish maqsadga muvofiqdir. Bunday yondashuv turizm siyosatini takomillashtirish va uning milliy iqtisodiyotga qo‘shadigan hissasini aniqroq baholash imkonini beradi.

Umuman olganda, globalizatsiya sharoitida xalqaro turizm mamlakat iqtisodiy o‘sishining samarali omiliga aylanishi uchun xalqaro raqobatbardoshlik, mahalliy iqtisodiy manfaatlar va barqaror rivojlanish tamoyillari o‘zaro uyg‘unlashishi lozim. Ana shundagina turizm orqali yaratiladigan iqtisodiy imkoniyatlar keng aholi qatlamlari farovonligiga va milliy iqtisodiyotning uzoq muddatli rivojlanishiga xizmat qiladi.

Foydalanilgan adabiyotlar

1.OECD. OECD Tourism Trends and Policies 2024. Paris: OECD Publishing, 2024. https://doi.org/10.1787/80885d8b-en

2.OECD. Creating Economic Prosperity through Inclusive and Sustainable Tourism. Paris: OECD Publishing, 2024. https://doi.org/10.1787/f0a49ca9-en

3.World Travel & Tourism Council (WTTC). Travel & Tourism Economic Impact Research 2024. London: WTTC, 2024.

4.World Tourism Organization (UNWTO). Tourism and Economic Development. Madrid: UNWTO. Ushbu manbaning aniq nashr ma’lumotlarini konferensiyaga yuborishdan oldin tekshirish tavsiya etiladi.

5.O‘zbekiston Respublikasining “Turizm to‘g‘risida”gi Qonuni. O‘RQ-549-son, 2019-yil 18-iyul.